

RENDAHAGYÓ TÖRTÉNELEMÓRA

ÁRPÁD-HÁZI ÖRÖKSÉGEK VESZPRÉMBEN

2022. 11. 16.

Útvonal és feladatok

1. Veszprémvölgyi apáca kolostor

- a kolostor rövid története
 - tanári előadás
- **feladat az alapítótólevélről: szempontok a megfigyeléshez:**
 - **Milyen helységneveket találsz a szövegben? Írd le őket és karikázd be, amelyeket ismered! Az adományozásnak milyen általad ismert részei vannak az oklevélben?**
 - **Mi történik, ha valaki ellenszegül az oklevélben írtakkal?**
- **A tábla alapján válaszolj az alábbi kérdésre: Hogyan kerültek görög szertartású apácák Veszprémbe?**
- **koronázási palást: nevezd meg a kép alapján a királyi hatalomgyakorlás attribútumait!**

2. Benedek-hegy

- tanári előadás
 - a vár alaprajza, első épületei
 - pusztítások
 - Szent György-kápolna
 - Szent Imre herceg: fogadalom
 - Szent Mihály-székesegyház rövid története
 - Gizella-kápolna

Feladat:

- **Képzeld magad egy középkori fiatal szerepébe! Válassz az alábbi szerepek közül: a) ifjú lovagként a Szentföldre indulsz b) kolostorba vonulsz saját akaratodból. Szent Imre herceg imáját alapul véve fogalmazd meg saját fogadalmadat, amellyel ezt az elhatározást kifejezed Isten és az emberek felé! Max.: 5 mondat.**

3. Szent Katalin domonkos apáca kolostor

- A kolostor története
 - tanári előadás
- **Feladat:**
 - **A tankönyvi ábra és az alaprajz alapján segítségével azonosítsd a kolostor egyes részeit! Majd rajzold tovább az alaprajzot a kolostor egyes egységeinek feltüntetésével!**
- csoportkép

4. Tótó

1. a) Veszprémvölgyi kiváltságlevél

A veszprémvölgyi monostor görög nyelvű alapítólevele Kálmán király átiratában:

István király görög nyelvű oklevele:

Az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében. Én, István, keresztény s egész Hungria királya, miután létesítettem, felállítottam és berendeztem a szentséges Istenanya veszprémi, érseki monostorát, s összegyűjtöttem benne apácák seregét a magam, nôm és gyermekeim, valamint egész Pannonia lelki üdvéért, így rendelkezem. Ajándékozok ennek a monostornak kilenc falut földestôl együtt. Ezen falvak nevei a következôk: elôször Szárberény, negyvennyolc füsttel és hat halással; aztán egy másik falu, Szántó, harminc családdal — ez a Dunánál van —, továbbá (ti. ajándékozok) húsz családot a szentséges Istenanya beiktatásakor, úgyszintén a szombotu-i révet hét révésszel, hasonlóan a vásárvámot is, valamint lovas szolgát hatvanat, halászt a Dunán tizenkettôt, ácsot hármat, kovácsot kettôt, pohárnokot egyet, esztergályost egyet; (ti. van aztán) Paloznakban egy birtokrészes vincellér meg Faddon is egy vincellér, Melegdi; kapja meg továbbá majorgazdaság gyanánt a Szentháromság szigetét. Az összes falunevek együttesen ezek: elôször Szárberény, aztán Mama, aztán Sandor, aztán Kenese, aztán Csittény, aztán Szántó, aztán Padrag, aztán Zalészi, aztán Gerencsér. S több más egyebet is ajándékozok a szentséges Istenanyának, az érseki monostornak, hogy a monostoré legyen, amíg csak ég és föld áll. De szabad rendelkezési joggal is felruházom ezt a monostort avégbôl, hogy azokat, akik nem akarnak a szent monostor fönnhatósága alatt lakni, a fejedelemasszony és a nôvérek rendelete nélkül ûzzék ki arról a helyrôl kedvük és akaratuk ellenére. Ha pedig valakit azon kapnának, hogy abból, amit én a monostornak adtam, elszakítana vagy elidegenítene valamit, legyen az az én nemzetségembôl vagy bárki más, akár király, akár főúr, akár ispán, akár püspök, akár más valaki, átok szálljon rá az Atyától, a Fiútól és a Szentlélektôl, dicsôséges Asszonyunktól, az Istenanya s örökké szûz Máriától, a dicsôséges Apostoloktól, a háromszáztizennyolc atyától és minden szentektôl s tôlelem, bûnöstôl.

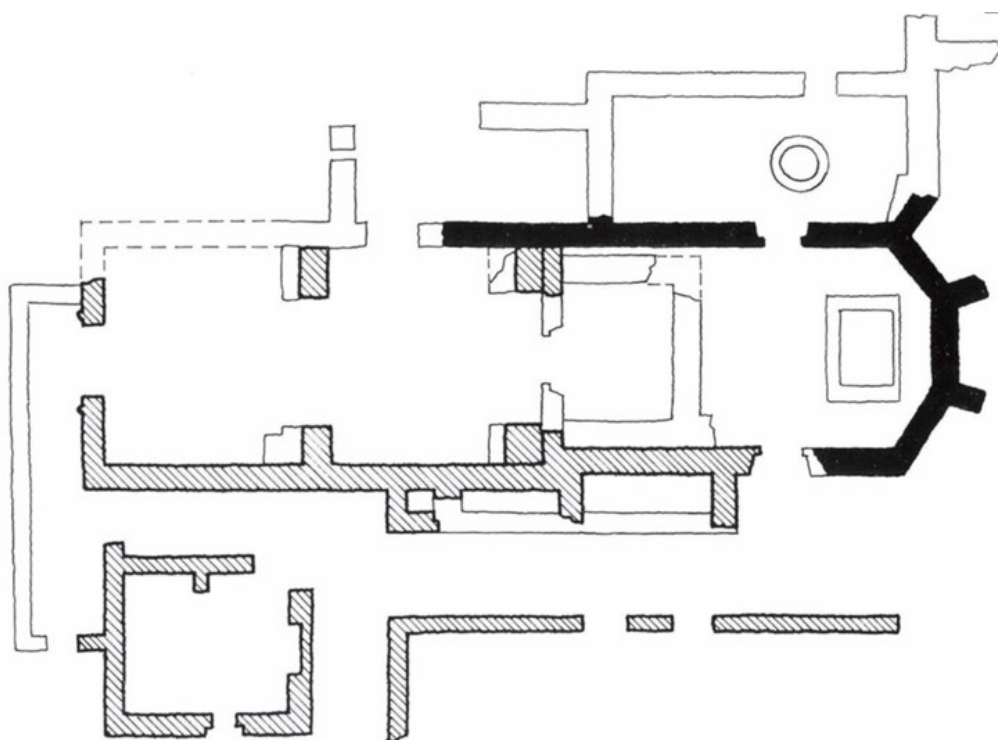
b) koronázási palást

2. Szent Imre fogadalma

Imre herceg egy alkalommal szolgájával a veszprémi Szent György-templomban időzött: „ottan imádságnak adván magát szívében elmélkedék, mi legyen... a legkedvesebb áldozat, amelyet Istennek följánlhatna. Hirtelen nagy tündöklésű világosság körülfénylette az egyháznak minden helyeit... s isteni szózat hallatszik: "Felette dicséretes a szüzesség; kívánatos kívánom én, te elmédnek és testednek szüzességét, ezt ajánld nékem, eme szándékodban mindvégig megállj!" - Imre pedig válaszol rá: „Úr Isten, Te ki vagy mind az egész világnak gondviselője és az emberi erőtlenségnek segítője, ki elragadod a fejedelmek lelkét, aki rettenetes vagy a földnek királyai előtt, végezd el kedvedet bennem."

3. Apácazárda alaprajz

7. Veszprém, Szent Katalin domonkos apácazárda alaprajza. (Rhé Gyula munkája)

4. TOTÓ

1. Mikor történt Koppány lázadása?
 - a) 995
 - b) 991
 - c) 997
2. Hol tette fogadalmát Szent Imre?
 - a) a veszprémvölgyi apácakolostorban
 - b) a Gizella-kápolnában
 - c) a Szent György-kápolnában
3. Melyik nem tartozott a veszprémi püspök feladati közé?
 - a) az uralkodói hitves megkoronázása
 - b) királynéi udvari bíráskodás
 - c) királynéi kancellári feladatok ellátása
4. Mi olvasható a Szent György-kápolna küszöbkövén?
 - a) „az ajtóban ne álljatok”
 - b) „a küszöbre ne üljetek”
 - c) „a lépcsőn ne üljetek”
5. Mikor keletkezett a veszprémi püspökség alapítólevele?
 - a) 1009
 - b) 1003
 - c) 1007
6. Kit nem ábrázoltak a koronázási paláston?
 - a) az első vértanúkat
 - b) Szent Imre herceget
 - c) Szent László királyt
7. Mikor élt Árpád-házi Szent Margit?
 - a) 1212–1242
 - b) 1271–1297
 - c) 1297–1321
 - d) 1242–1270

8. Kinek a lánya volt Árpád-házi Szent Margit?
 - a) IV. Béla király
 - b) II. Béla király
 - c) I. Béla király
 - d) III. Béla király
9. Milyen rendhez tartozott Árpád-házi Szent Margit?
 - a) Domonkos
 - b) Karmelita
 - c) Bencés
 - d) Ferences
10. Mikor avatták szenté Árpád-házi Szent Margitot?
 - a) 1943
 - b) 1543
 - c) 1283
 - d) 1783
11. Mikor pusztult el a veszprémi vár építményeinek jelentős része?
 - a) a pogánylázadás idején 1046-ban
 - b) a tatárjárás idején 1242-ben
 - c) Csák Péter hadai dúlták fel 1276-ban
 - d) az oszmán török hódítás korában 1554-ben